

ARKIVVERKET

KOMMUNAL- OG
DISTRIKTSDEPARTEMENTET

Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Dato	15.09.2022
Din ref.	22/4317
Vår ref.	2022/12720
Saksbehandler	PERHUS/STRAKOM

Høringssvar – utkast til forskrifter om gjennomføring av deling av fylker og Ålesund kommune

Arkivverket viser til høringsbrev av 19.08.2022 om utkast til forskrifter om gjennomføring av deling av fylker og Ålesund kommune. Arkivverket står oppført som høringsinstans.

Arkivverkets samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning og å sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver. Som øverste arkivmyndighet har Arkivverket ansvar for faglige standarder og retningslinjer, tilsyn og veiledning med offentlig arkivarbeid. Arkivverket skal iverksette overordnet nasjonal politikk på arkivfeltet, og bidra til utvikling og styrking av arkivsektoren. Som bevaringsinstitusjon har Arkivverket ansvar for langtidslagring, tilgjengeliggjøring og formidling av statlige arkiver og prioriterte private arkiv.

Vi ønsker i hovedsak å komme med merknader knyttet til forskriftsbestemmelsene om dokumentasjonsforvaltning og arkivansvar.

Arkivverkets merknader

Det er positivt at det forskriftsfestes at arkivfaglige hensyn skal ivaretas, at håndteringen av historiske arkiv skal skje i samråd med Riksarkivaren, og at prosessen skal dokumenteres. Vi er enig i at det er viktig at prosessen foregår på en arkivfaglig forsvarlig måte. Vi bekrefter at vi vil bidra til å sikre dette.

Departementet foreslår å forskriftsfeste et unntak fra arkivforskriften § 17 tredje ledd, som fastslår at det ikke skal skje noen sammenblanding av arkiv når arkiv overføres mellom organ. Departementet begrunner dette med å legge til rette for en smidig overgang hvor de nye kommunene og fylkene om ønskelig kan bygge videre på eksisterende arkiver.

Det er vår arkivfaglige vurdering at dette forslaget strider mot grunnleggende arkivfaglige prinsipper og derfor ikke bør vedtas. Vi kan ikke se at forslaget rent praktisk vil gjøre prosessen smidigere. Videre er vi i tvil om forslaget er «nødvendig» i henhold til inndelingslova § 17 annet ledd. Vi vil redegjøre nærmere for dette i det følgende.

Hensynet til proveniens innebærer at arkivmateriale skal være ordnet etter opphav. Arkivmateriale skal ikke blandes eller splittes opp. Dette bidrar til å opprettholde integritet og tillit til arkivet. Et unntak fra arkivforskriften § 17 tredje ledd kan føre til at det skjer en sammenblanding av arkiv fra ulike organer. Dette vil etter vår arkivfaglige vurdering stride mot grunnleggende arkivfaglige prinsipper og svekke integritet og tilliten til arkivet. Vi har merket oss at departementet selv skriver

i høringsnotatet at det er et grunnleggende arkivfaglig prinsipp at et arkivs opprinnelige orden og indre sammenheng skal ivaretas i størst mulig grad og ikke endres.

Deling av fylker og kommuner innebærer at de gamle fylkene og kommunene legges ned og at det etableres nye. Forslaget til departementet om å gjøre unntak fra arkivforskriften § 17 tredje ledd bryter med etablert praksis ved endring av kommune- og fylkesstruktur. Ved sammenslåingen av kommuner og fylker for noen år siden, var det et tydelig og samstemt budskap om at de kommunene og fylkene som skulle nedlegges måtte avslutte sine arkiver. De nye kommunene og fylkene etablerte nye arkiv. Vi kan ikke se at det er noen grunn til å ha en annen tilnærming her.

Dette skal ikke være til hinder for at data fra avsluttede arkiv gjøres tilgjengelig i de nye organene. Det er viktig at de avsluttede arkivene er tilgjengelig for å løse de nye kommunenes og fylkenes oppgaver, herunder den løpende saksbehandlingen. Dette kan gjøres ved å opprette en historisk base i det nye organet med kopi av arkivmaterialet fra det gamle organet. De nye kommunene og fylkene må, etter samråd med Riksarkivaren, avtale nærmere hvordan slik tilgang sikres.

Rent praktisk kan vi heller ikke se at det oppnås noen gevinst ved å gjøre unntak fra arkivforskriften § 17 tredje ledd. Sammenblanding av arkiv kan skape store utfordringer. Samme saksområde fra kommunene og fylkene vil gjerne bruke ulike fag- og arkivsystem i de nye organene. Flytting og transformasjon av data innebærer alltid en risiko. Det er nødvendig og viktig med et skarpt tidsskille i arkivene som skal deles. Vi mener derfor at den mest ryddige løsningen er å avslutte arkivene i de gamle organene. På denne måten vil det være tydelig hvor dataene kommer fra og hvem som har ansvaret. Dette opprettholder integriteten og tilliten til arkivet.

Vårt veiledningsansvar for arkivfeltet i offentlige organer skal sørge for at de arkivfaglige prinsippene blir ivaretatt. Det fremgår av forslaget til forskriftsbestemmelsene at Riksarkivaren skal ha en myndighet i arbeidet ved delingen og at vi skal rådføres. Vi vil kreve et skarpt periodeskille ved delingen og har en forventning om at dette vil etterleves.

Avslutningsvis finner vi også grunn til å påpeke at vi er usikre på om et unntak fra arkivforskriften § 17 tredje ledd er «nødvendig» for å gjennomføre de aktuelle delingene, noe som er et vilkår etter inndelingslova § 17 annet ledd. Vi forstår departementet slik at de mener det blir praktisk enklere å gjennomføre delingene uten å måtte ta hensyn til sammenblanding eller ikke sammenblanding av arkiver, men vi kan ikke se at det er et absolutt hinder. Vi er, som nevnt ovenfor, heller ikke enig i at overgangen rent praktisk vil bli smidigere ved å gjøre unntak fra arkivforskriften § 17 tredje ledd, da dette kan føre til andre utfordringer. Vi viser i den forbindelse til prosessen ved sammenslåing for noen år siden. I rundskrivet til inndelingslova, H-2015-10, er det under omtalen av inndelingslova § 17 fremhevet at det ikke skal skje noen sammenblanding av arkiver. Om deling står det eksplisitt at hvert enkelt arkiv skal holdes samlet, se kapittel 10.1. Vi mener dette er en indikasjon på at det ikke er anledning til å fastsette unntak fra arkivforskriften § 17 tredje ledd med hjemmel i inndelingslova § 17 annet ledd.

Med hilsen

Kjetil Reithaug

fagdirektør

Pernille Rønne Husebye

rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter